

KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİNDE GİYİM - KUŞAM

"Giyim-kuşamda Türk kültürünün Adadaki
500 yıllık hakimiyetini görmek mümkündür."

Yener ALTUNTAŞ(*)

1570 tarihinde Osmanlı İmparatorluğunun Kıbrıs fethiyle başlayan Türklerin kibristaki iskânı o tarihten bu yana süregelen olup bugün de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti adıyla bağımsız bir devlet olarak sürecektir.

Türklerin Kıbrıs'a yerleştikleri günden itibaren adadaki kültürleri toprak nisbeti ve müesseseleri ile kısa zamanda ekseriyeti sağlamışlardır. İlk dönemlerde nüfus olarak da çoğunluğu sağlamışlar, daha sonra bu oran gittikçe düşmüştür. Buna İngilizlerin adayı işgali sebeb olmuş ve Türkleri çeşitli bahanelerle adadan uzaklaştırmışlardır.

Her ne şartla olursa olsun Türk varlığının adadan silinmesi mümkün olmamıştır. Bugün var olan genç Cumhuriyet ve onun üzerine oturduğu kültürel yapı canlı bir şekilde ayakta durmaktadır.

İşte bu kültür değerleri içerisinde giyim-kuşam ayrı bir yere ve değere sahiptir. Geçmişten günümüze çeşitli evreler geçirmiştir. Bunda en büyük etkilerden birisi de manevî değerlerin kuvvetle yaşamakta olmasıdır.

1. Kadınlarda Giyim-Kuşam :

Çeşitli kayıklar ilk dönemlerde kadınlarda çarşaf kullanıldığını ifade etmektedir. Çarşaflar çeşitli kumaşlardan dikişsiz veya basit dikişli şekilde ve eldokuma kumaşlardan da yapılmaktadır. Bunlar Humayın Çarşaf, Sadakor Çarşaf, Setantiryon Çarşaf ve Kazmır Çarşaf gibi isimler almışlardır. Çarşafın dışında Peçeler, pelerinler, Kürk ve Hirkalar giyilmiştir.

Elbiselerine evde tezgâhlarda dokunan kumaşlardan özellikle "idare" adlı kumaştan yapılanı çok kullanılmıştır. Giyene göre geniş veya dar yakalı önü bele kadar açık, düğmeli kollu ve geniş etekli olup üzerinde işlemeler bulunmaktadır. Bele ise canfes kumaştan dört parmak eninde kuşak bağlanır. Kadifeden yapılanlarda dahadeğişik model kullanılmıştır. Elbiselerin altına yaygın olarak "Ganuni" adı verilen etek giyilir. İç çamaşır olarak el dokuması kumaşlardan (Poplin veya Fulör kumaş) don ve gömlek giyilmiştir. Çoraplar, genelde örme olup nakışlıdır. Ayrıca, "Fildigöz" denilen parlak renkte hazır çorapları giyilir. Eski dönemlerde ayağa ise "Gallos Potin" veya "İskarpın" giyilmiştir.

Günümüzde ise iki değişik takım giysi kullanılmaktadır. Osmanlı saray kıyafetine benzeyen tek ve çift parçalı bindallı veya benzeri kıyafetlerdir. Bunları; oyalı yazma, dokuma kuşak, dantelli don, (karpaz donu) işlemeli çorap ve dilli yemeni tamamlar.

İkinci takım ise, özellikle kır kesiminde giyilen üçetek, iç gömlek karpaz donu, veya şalvar, dokuma kuşak, cepken, işlemeli iplik çorap, yemeni ve oyalı yazma ile tamamlanmaktadır.

2. Erkeklerde Giyim-Kuşam :

Eldeki bilgilere göre, ilk zamanlarda çakşır üzerine camadan yelek giyilirdi. Bazılarının üç etekli uzun elbise giydiği de rivayet edilmektedir. Bunlardan başka "Cübbe" giyilmiş, bele "Lahor Kuşak" sarılmıştır. Başa kavuk ve üzerine sarık sarılmıştır. Ayaklara ise yün örme çorap, mes ve basık papuç giyilmiştir.

(*) Kültür ve Turizm Bakanlığı Millî Folklor Araştırma Dairesi Folklor Araştırmacısı